

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS
TÉZISFÜZETE

SAÁRY RÉKA

A vállalati biztonság a stakeholder elmélet tükrében

Témavezető: Dr. habil. Csiszárik-Kocsir Ágnes

Tartalomjegyzék

1	Summary	3
2	A kutatás előzményei	4
3	Célkitűzések	6
4	Vizsgálati módszerek	9
5	Új tudományos eredmények.....	10
6	Az eredmények hasznosítási lehetősége	13
7	Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék	14
8	Publikációk	28
8.1	A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények	28

1 Summary

The aim of this dissertation is the examination of the field of corporate security from stakeholder theory perspective. The relevance of a new approach is based on the observation that the function of corporate security has been undergoing important changes due to constantly newly emerging risks and technologies, standards and regulations, and an increasing public attention to security issues. This specific new approach allows to explore new dimensions of organisational security policy and to broaden its conceptual framework. The theoretical foundation of the dissertation is provided by two academic subject areas. In the first chapter of the thesis, after clarifying the conceptual framework of security, the most relevant elements of corporate security policy are presented. The second pillar of the literature review is an overview of stakeholder theory concept and the relevant aspects of corporate social responsibility.

The central objective of the thesis is to study the relationship between corporate security policy and stakeholder theory, and to explore the potential implementation possibilities of stakeholder management as a new planning aspect in security governance.

The empirical research was conducted in three phases. First the exploration of the organisational embeddedness of corporate security was examined in the form of qualitative research using in-depth interviews with security experts. In the second phase of the primary research corporate sustainability reports were reviewed with the intention of examining how safety is reflected in corporate communications. In the third phase the safety perceptions of a dominant group of external stakeholders, consumers was analysed using quantitative methods. In this phase consumers' expectations toward companies and their perception of safety-related performance were also analysed.

As a conclusion of the research, it can be stated that in the domestic corporate practice, security is primarily managed at an operational level, and is only partially integrated into strategic planning. As a novel conclusion of the dissertation the concept of corporate security responsibility was defined and a maturity model of corporate security approaches was developed. In addition, using quantitative methods among consumers specific dimensions of ontological security were identified in this context, consisting of two factors linked to the security performance of companies: mandatory security activities necessary for operations and voluntary security activities for the benefit of society.

2 A kutatás előzményei

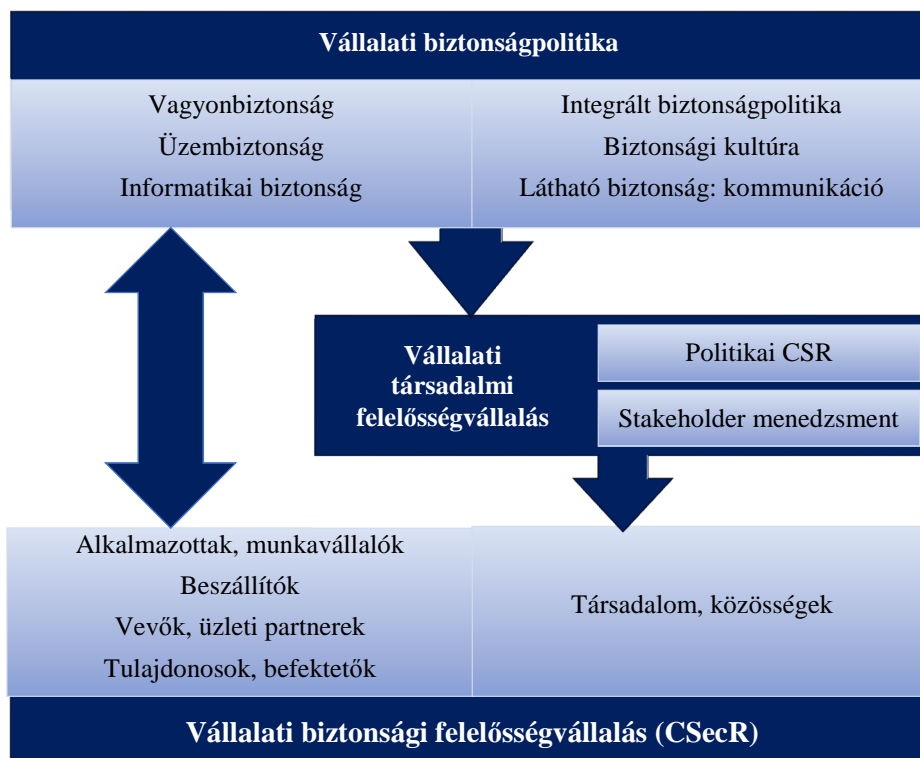
A vállalati biztonságpolitika a közbiztonsággal, nemzetbiztonsággal, a szociális, gazdasági biztonsággal, illetve magánbiztonsági ágazat kihívásaival foglalkozó szakirodalmakkal összevetve, elenyésző figyelmet kapott az utóbbi évtizedben. Mindez azért meglepő, mert ahogy a fent felsorolt területeken, úgy a vállalati szinten is komoly küzdelem és versenyfutás zajlik a turbulens környezet indukálta, újfajta biztonsági kihívásokkal. A biztonsági vezetőknek manapság a vállalatirányítási feladatoktól, az üzlet folytonossági tervezésen, valamint információvédelmen keresztül, a hírnév-, illetve válságmenedzsmentig számtalan területen kell helyt állniuk, miközben a biztonsági terület szervezeten belüli elismertsége alig változik. [1] A globalizálódó és egyre inkább digitalizált gazdasági környezet elengedhetlenné teszi a szervezeteket átfogó, komplex, stratégiai szintű biztonsági problémakezelés elterjedését. Ezzel párhuzamosan mégis azt tapasztaljuk, hogy a vállalati biztonságpolitika elméleti szakértői - szinte kizárólag - a téma gyakorlatias, operatív vetületére koncentrálnak, a témában született tudományos közlemények többségében a biztonsági rendszerek működését elemzik esettanulmányok segítségével, miközben a terület stratégiai beágyazhatósága kevésbé került a kutatások fókuszába.

Értekezésem célja, hogy új aspektusból vizsgáljam a vállalati biztonság kérdéskörét, amely megközelítés, reményeim szerint lehetőséget biztosít a vállalati biztonságpolitika új dimenzióinak feltárására, és fogalmi keretének kiszélesítésére. Az általam alkalmazott multidiszciplináris szemlélet alapvetően újszerűnek mondható, figyelembe véve, hogy az áttekintett tudományos munkákban mindössze két szűk részterület hasonló aspektusú vizsgálatára találtam példát, azonban ezek (noha egyik empirikus kutatással is megalapozott), vagy ágazati szempontból (magánbiztonsági ágazat) [2], vagy a vállalati résztevékenységre (informatikai biztonság) [3] koncentrálnak, szűkítették a kutatási eredmények felhasználhatóságát.

A disszertáció elméleti megalapozását, a fent leírtakhoz igazodva két tudományos tématerület adja. (1. ábra) A dolgozat első fejezetében a biztonság fogalmi keretének tisztázását követően két, biztonság tudományi szempontból specifikus „ágazat” (a magánbiztonsági szektor, illetve a kritikus infrastruktúra szolgáltatók) sajátos biztonságpolitikai kihívásait tekintem át. A biztonság tudományi fejezet harmadik részében a vállalati biztonságpolitika konceptualizációjára, a terület alrendszerének bemutatására, valamint a tervezési folyamatok

leglényesebb elemeinek ismertetésére törekszem. Noha dolgozatomban a vállalatok biztonsági kihívásait vizsgálom, úgy gondolom, hogy az általam alkalmazott megközelítésmód túlmutat a tradicionális vállalati biztonságpolitika elméleti keretein, tehát a fent idézett általános biztonságelméleti áttekintés mindenképpen indokolt.

A szakirodalmi áttekintés másik pillérét a stakeholder elmélet, illetve a vállalati felelősségvállalás releváns részeinek és alternatív vonulatainak áttekintése adja. Amennyiben elfogadjuk, hogy a mai szervezetek nem hagyatkozhatnak tisztán a profitszerzési törekvéseikre, belátható, hogy a vállalati biztonságuk egészen új, üzleti és társadalmi dimenziói rajzolódhatnak ki (pl. információbiztonság), amelyekhez a vállalat egyes érintettjei hozzájárulhatnak, esetleg hozadékaira igényt formálnak, esetenként megszerzésükért árprémiumot hajlandóak fizetni. Ezen új biztonsági dimenziók egyben új stratégiai utakat is kijelölhetnek a szervezetek számára, amely felvetés szakmai szempontból is izgalmassá teszi az értekezés témáját. A vállalati biztonság a szervezetek számára működési minimum, a tradicionális felfogás szerint alapvetően költséghely, de ezen új aspektusból értelmezhető a versenyelőny forrásaként is. A lehetőségek felismerése egyrészt komoly szemléletváltást feltételez a vállalati biztonsági szakemberek részéről, másrészt olyan komplex (műszaki, gazdasági, marketing stb.) jártasságot követel meg, amellyel képesek változtatni elsőként a terület vállalaton belüli megítélésén, illetve elérhetik annak stratégiai tervezésbe integrálását.

1. számú ábra: Az értekezés elméleti kerete
 Forrás: saját szerkesztés

3 Célkitűzések

Az értekezés központi célkitűzése a vállalati biztonságpolitika és a stakeholder elmélet összefüggéseinek feltárása, valamint a stakeholder menedzsment, mint új tervezési aspektus lehetőségeinek vizsgálata a biztonságszervezés vonatkozásában. Úgy gondolom, hogy a stakeholder szemlélet beemelése indokoltsága több szempontból is alátámasztható. Egyrészt ez a szemléletmód egy a külső tényezők változékonysága hatására kialakult, evolucionista stratégiaelmélet [4], és mint ilyen, a fent leírt változó biztonsági környezetben adekvátnak érvényesül rugalmas természete, másrészt az elmélet lényegét adó külső és belső érintetti kapcsolatok kezelése, a stakeholderek elvárásai valamint hozzájárulásai biztonsági szempontból is jól megragadhatók, mi több szélesítik a vállalati biztonságpolitika területén jelenleg uralkodó belső fókuszú szemléletmódot.

A központi célkitűzés mentén több részcelet határoztam meg, amelyekhez a szakirodalmi áttekintés, valamint az empirikus kutatás során öt hipotézist rendeltem.

Az elméleti megalapozáshoz kapcsolódóan az alábbi célokat definiáltam:

C1: A biztonság fogalom komplexitásának megragadása, az átalakulóban lévő biztonság fogalom sajátosságainak vizsgálata - egyebek mellett - a vállalati biztonságpolitika területén.

C2: A vállalati társadalmi felelősségvállalás, valamint a stakeholder elmélet releváns elemeinek áttekintése, rendszerezése.

A vállalati biztonságpolitika stratégiai beágyazódottságát, a szervezeten belüli jellemző funkcióit, az integráltság mértékét, a területre jellemző hazai gyakorlatokat piaci szakemberek tapasztalatai alapján tártam fel. Kutatásom ezen fázisát az alábbi célokhoz igazítottam:

C3: A vállalati biztonságpolitika és a stratégiai tervezés viszonyrendszerének elemzése. A biztonság külső és belső (stakeholder szemléletű) aspektusainak feltárása a vállalati gyakorlatban.

C4: A vállalati biztonsági felelősségvállalás (Corporate Security Responsibility) fogalmi körének konceptualizációja.

A vállalati biztonságpolitika, gyakorlatban uralkodó belső fókuszú szemléletmódját a stakeholder elmélet beépítésével kívántam szélesíteni. Ezen célkitűzésem megvalósítása érdekében, elsőként a vállalatok társadalmi felelősségvállaláshoz köthető, biztonsággal kapcsolatos aktivitásait vizsgáltam külső kommunikációjuk áttekintésével.

C5: A vállalatok külső, biztonsághoz köthető kommunikációs gyakorlatának (stakeholder szemléletű) áttekintése.

A vállalati biztonságpolitikai aktivitások érintettjei közül, a fogyasztókra fókuszáló elemzést sajátos helyzetük indokolta. A szakirodalmi előzmények alapján kiderült, hogy az ontológiai (a biztonságot (a létezés biztonsága) ezidáig ebben a kontextusban nem vizsgálták. A fogyasztók ugyanakkor nem pusztán adás-vételi tranzakciós kapcsolatba kerülhetnek a szervezetekkel, alkalmazottakként a vállalati biztonságpolitika építői és közvetítői, a társadalom tagjaként haszonélvezői vagy akár kárvallottjai is lehetnek az effajta tevékenységeknek. Céлом tehát:

C6: A fogyasztók, mint közvetlen érintettek észlelt biztonságérzetének vizsgálata, valamint a vállalatokkal szembeni, biztonsághoz köthető elvárásaik feltárása.

A disszertáció kutatási céljait, a felállított hipotéziseket, illetve elméleti megalapozásuk forrásait, valamint az alkalmazott módszertanok kapcsolatait az 1. számú táblázatban összegeztem.

Kutatásaimmal többek között azt a célt is szolgáltam, hogy megerősítsem a vállalatbiztonság definíciók azon vonulatát, amelyek a fogalom külső dimenzióit is hangsúlyozzák. [6] Vizsgálataim további gyakorlati hasznaként abban bízom, hogy az instrumentális érintetti elmélet, valamint a stakeholder „menedzsment tool”-ok beépítésével, a problémák és kockázatok újszerű megközelítéséhez szemléletmódot, illetve konkrét eszközöket kínálhatok a gyakorlati szakemberek számára, amelyekkel rugalmasan és átfogóan kezelhetik a biztonságmenedzsment elemzési, tervezési és megvalósítási fázisaiban felmerülő komplex kihívásokat.

Célok/Hipotézisek		Elméleti megalapozás	Vizsgálati módszertan
C1: A biztonság fogalom komplexitásának megragadása, az átalakulóban lévő biztonság fogalom sajátosságainak vizsgálata - egyebek mellett - a vállalati biztonságpolitika területén.			Szakirodalmi szintézis
C2: A vállalati társadalmi felelősségvállalás valamint a stakeholder elmélet releváns elemeinek áttekintése, rendszerezése.			Szakirodalmi szintézis
C3: A vállalati biztonságpolitika és a vállalati stratégiai tervezés viszonyrendszerének elemzése. A biztonság külső és belső (stakeholder szemléletű) aspektusainak feltárása a vállalati gyakorlatban.		Luderby et al. (2007) Walby-Lippert (2014) Elms-Phillips (2009)	Szakirodalmi szintézis Szakértői mélyinterjú (tartalomelemzés)
C4: A vállalati biztonsági felelősségvállalás fogalmi körének konceptualizációja.		Wolf et al. (2007)	Szakértői mélyinterjú, tartalomelemzés (Grounded Theory)
C5 A vállalatok külső CSR-hoz köthető kommunikációs anyagainak biztonsági aspektusú áttekintése.			
H1:	<i>A biztonság egyes érintettekhez köthető dimenziói egyértelműen beazonosíthatók a vizsgált kommunikációs eszközökben és felületeken</i>		<i>Tartalomelemzés Kevért szövegelemzés</i>
C6: A fogyasztók, mint közvetlen érintettek észlelt biztonságérzetének vizsgálata, valamint a vállalatokkal szembeni biztonsághoz köthető elvárásaik feltárása.			
H2:	<i>A fogyasztók az észlelt biztonságot elsősorban mikro (közvetlen környezetükben megjelenő) tényezőkhöz kötik.</i>	<i>Radványi (2009)</i>	<i>Kvantitatív tartalomelemzés, gyakoriság</i>
H3:	<i>Az észlelt biztonságérzet és a fogyasztók demográfiai jellemzői között szignifikáns kapcsolat mutatható ki.</i>	<i>Tóth-Horváth (2014) Dusek (2015)</i>	<i>Variancia analízis</i>
H4:	<i>A fogyasztók szerint a vállalatoknak nincs kiemelt szerepe észlelt biztonságérzetük alakulásában. A biztonságérzet alakulását illetően a felelősséget elsősorban az állami, kormányzati szereplőkhöz kötik..</i>	<i>Radványi (2009) PWC kutatás (2017)</i>	<i>Leíró statisztikák</i>
H5:	<i>A vállalatok biztonsághoz köthető teljesítményének megítélése vonatkozásában, az egyedi fogyasztói vélemények mentén eltérő preferenciájú fogyasztói csoportok azonosíthatók be.</i>		<i>Többváltozós elemzések Faktoranalízis Klaszteranalízis</i>

1. táblázat: Az értekezés céljai, a kutatási hipotézisek és módszertanok összegrézése

Forrás: saját szerkesztés

4 Vizsgálati módszerek

Az empirikus kutatás során alkalmazott módszertanok kiválasztásakor a „kevert módszertani megközelítés” [5] szándékán túl arra törekedtem, hogy a témát több szempontból is megvizsgálhassam. Első lépésként **kvalitatív kutatás** formájában, **szakértői mélyinterjúk** segítségével a téma vállalati aspektusait tártam fel. A vállalati biztonság területén felelős vezetők véleménye azért volt fontos számomra, mert az interjúk során összegyűjtött információk által megragadhatóvá vált az elméletben leírt jelenségek (többek között a biztonsági dimenziók átalakulása, a biztonság szervezeti megítélésének tendenciái) gyakorlati megvalósulása.

A kutatásom második fázisában a **vállalatok fenntarthatósági jelentéseit**, illetve ezek hiányában egyéb a biztonsághoz köthető információátadásra alkalmas eszközeit, dokumentumait tekintetem át azzal a szándékkal, hogy megvizsgáljam, milyen formában jelenik meg a biztonság a vállalatok külső érintettek felé irányuló kommunikációjában. A mintavételem alapjául a HVG 2017-es magyarországi legnagyobb profitot termelő vállalkozásokat rangsoroló listája szolgált. Tekintve, hogy több tanulmány igazolta a pénzügyi teljesítmény és a felelős működés kapcsolatát, elfogadva, hogy profitabilitás és a vállalatok társadalmi teljesítménye (CSP) között pozitív kapcsolat áll fenn [160-161] véleményem szerint a lista megfelelő alapot képez ahhoz, hogy a rajta szereplő vállalatok fenntarthatósági jelentései elegendő szövegtömeget biztosítsanak a kutatáshoz.

Az adatfelvétel és az elemzés folyamatában **kevert szövegelemzési módszert alkalmaztam**, amely a kvantitatív tartalomelemzésen túl alkalmas arra, hogy a kifejezéseket kontextusukban mélyebben, minőségibb formában értelmezze. [162] Kutatásomban a biztonsággal kapcsolatos vállalati felelősségvállalás értelmezési kereteit igyekeztem feltárni, mégpedig oly módon, hogy megvizsgáltam, milyen biztonsághoz köthető szerepeket jelölnek ki a szervezetek saját maguk számára.

Primer kutatásom harmadik fázisában az érintettek egy meghatározó csoportja, a **fogyasztók észlelt biztonságérzetét, továbbá a vállalatokkal szembeni biztonsággal kapcsolatos elvárásait vizsgáltam**, a biztonság ontológiai megközelítésével. Az ontológiai megközelítés alkalmazását a téma jellege indokolta, mivel a fogyasztói szerep, és az ezzel kapcsolatos biztonsági elvárások túlmutatnak az egyéni, szubjektív értékítéleten, hiszen a külső környezeti tényezők erőteljesen befolyásolják. Szakirodalmi előzmények alapján, az ontológiai biztonság

mérése során két nagy dimenzió jelenik meg, ezek az **egyéni, pszichoszociológiai jellemzők**, valamint a **környezeti adottságok**, amelyek mentén létrejön az interakció fogyasztó és vállalat között. A fenti két dimenzió az ontológiai biztonság minden aspektusában (állampolgárok, városlakók stb.) beazonosítható. A kutatás második fázisában egyértelműen kirajzolódott, hogy a fogyasztók, a közösségek, valamint a társadalom összességének elvárásaira miként reflektálnak a vállalatok. Éppen ezért a kutatás ezen szakaszában a **fogyasztók vállalati biztonsági felelősségvállalással kapcsolatos értékítéletét vizsgáltam** kvantitatív módszerek segítségével, azzal a céllal, hogy a vállalati teljesítményekhez köthető **specifikus dimenziókat** feltárjam.

A kutatás során az adatgyűjtés **strukturált kérdőívek** felhasználásával részben online, részben személyes megkérdezés formájában zajlott. A **mintavétel irányított** volt, a **minta** tehát **nem reprezentatív**. Az adatok feldolgozása és statisztikai elemzése SPSS 20.0 program segítségével zajlott, leíró statisztikák mellett, két- és többváltozós összefüggés-vizsgálatok, Khi-négyzet-próba, faktor-, klaszter- és variancia-analízis alkalmazásával.

5 Új tudományos eredmények

Az elméleti háttér áttekintése során elsőként a biztonság fogalom értelmezésének kihívásait, valamint a vállalati biztonságpolitika legfontosabb kérdéseit vizsgáltam. A teoretikus megalapozás második nagy blokkjában a stakeholder elmélettel kapcsolatos ismeretek, kutatások szintetizálását követően, a disszertáció témája szempontjából releváns stakeholder menedzsment gyakorlatokat (beazonosítási, elemzési módszertanok, szervezés) összegeztem.

Primer kutatásom egyes fázisai a téma más-más aspektusát tárták fel. Elsőként, biztonsági vezetők véleménye alapján, a biztonságsszervezés vállalaton belüli pozícióját vizsgáltam. A biztonság kérdéskör vállalaton belüli megítélésének jelentős változása az alapján volt prognosztizáló, hogy az új kihívások és konvergens kockázatok napjainkra alapjaiban változtatják meg a vállalatok biztonsággal kapcsolatos prioritásait. Azt látjuk tehát, hogy a nemzetközi jó gyakorlatok ezen a téren az integrált biztonság koncepció tendenciózus terjedését, illetve a biztonsági kérdések stratégiai döntéshozatalba történő integrálását emelik ki a fejlődés irányaként.

A szakértői mélyinterjúk alapján **megállapítottam, hogy a hazai gyakorlat a vállalati biztonságpolitika stratégiai beágyazódása tekintetében jellemzően elmarad a**

külföldi trendektől, ajánlásoktól. A biztonság vállalaton belül megítélését illetően, noha tetten érhető bizonyos elmozdulás, a terület pozicionálása a mai napig leginkább a biztonsági vezetői kompetenciák függvénye, és nem környezeti elvárások alapján alakul. (T1) A biztonsági vezetők számára pontosan emiatt különösen fontos a „**biztonság láthatóvá**” tétele, amely csakis a megfelelő – első körben - belső érintettek feltérképezésével, és célzott, hatékony kommunikációval valósítható meg. A belső érintettek involválása a változás első lépése, hiszen rajtuk keresztül később a stakeholderek szélesebb köre is elérhetővé válik. [178][179][180]

A kommunikációs hiátuson túl, további probléma, - a kutatási eredmények tükrében- a célirányos képzési kínálat szükségessége, ebből fakadóan a vezetők heterogén szakmai háttere, illetve sok esetben nem a gazdasági szférához köthető munkatapasztalata, ami szintén korlátozhatja az általuk irányított terület komplex, átfogó kezelését. A vállalati biztonság tradicionális, alrendszerre épülő felfogásától elrugaszkodó, lehetséges új, stakeholder szempontú aspektusainak vizsgálata, több új illetve újszerű eredmény megfogalmazására teremtett lehetőséget.

Elsősorban megállapítottam, hogy **a biztonság több dimenziója megjelenik a vállalatok hagyományosan értelmezett társadalmi felelősségvállalásának keretein belül.** Ezek a biztonsághoz köthető vállalások (a CSR alapelveknek megfelelően), kivétel nélkül minden esetben **stakeholder elvárásokhoz köthetők. (T2)** [182]

Mindazonáltal fontosnak tartom kiemelni, hogy a kevert szövegelemzés során számba vett biztonsághoz köthető szerepvállalások sokkal inkább a riportolási ajánlásokat követve, illetve a CSR elvárások nyomására, és/vagy a gazdasági szükségszerűség okán kerülnek megfogalmazásra, mintsem a biztonsági szervezet által inicializálva kerülnek a fókuszba.

Másodsorban a **kutatások eredményeként egyértelműen kirajzolódik a vállalatok társadalmi felelősségvállalástól függetlenül értelmezhető biztonsági felelősségvállalása (CSecR),** amelynek fogalmi kerete, az elméletalkotó módszertan alkalmazásának köszönhetően kellően megalapozottnak tekinthető.

A szakértői vélemények szintézise alapján a **vállalatok biztonsági felelőssége a vállalati biztonságpolitikai törekvések implicit hatásaként értelmezhető, és alapvetően a munkavállalók biztonságtudatosságának, a biztonsági kultúra társadalmi beágyazódása formájában, valamint a fizikai és információs biztonság fokozása érdekében tett erőfeszítések kiterjesztése révén manifesztálódik. (T3)**

Mindez összecseng a szakirodalmi áttekintés során bemutatott vállalati biztonság átszivárgásának korszakaként (corporate security creep era) definiált fejlődési szakasz vonatkozásában leírtakkal is. [56][180]

A bemutatott eredmények tükrében, úgy gondolom, hogy az értekezésben korábban citált Michelberger-féle kiterjesztett [6] vállalati biztonságpolitika definíció megalapozottnak tekinthető. Mindazonáltal, némi módosítás indokoltnak tűnik a megfogalmazásban, amennyiben az „a vállalat tevékenysége során nem veszélyezteti a környezetét, a külső és belső érintetteket” helyett pontosabb megközelítés lehet **„a vállalat a biztonságpolitikai feladatait a külső és belső érintettek biztonságához köthető érdekei és hozzájárulásai mentén szervezi és látja el.”**

A vállalati biztonsági felelősségvállalás semmiképpen nem tévesztendő össze a társadalmi felelősségvállalással, ugyanakkor azzal összehangoltan jelenhet meg. A szervezetek teljesítménye ezen a területen, éppen ezért nagyban függ a biztonság vállalaton belüli megítélésétől. A belső vállalati adottságok tehát jelentősen befolyásolják, hogy a biztonsági felelősségvállalás értelmezhető-e a szervezet vonatkozásában.

A szervezet jellemzői, valamint a biztonság vállalati rangja alapján, a szakirodalmi előzmények, és a kutatási eredmények figyelembevételével, **érettségi modellt állítottam fel, amelyben a „láthatatlan biztonságot”, a „látható biztonság” kultúráját, valamint a teljeskörű „holisztikus biztonság” szemléletet definiáltam.** (T4) Az tehát, hogy a szervezet miként viszonyul a biztonsághoz, mennyire tájékoztatja, involválja érintettjeit meghatározza, hogy a biztonsági felelősségvállalás területén hogyan teljesít. [178][180]

Az ontológiai biztonság fogyasztói aspektusát vizsgálva, a szakirodalmi előzmények alapján elvártaknak megfelelően, **megállapítottam, hogy az általános biztonságérzet alakításában a vállalatoknak csekély szerep jut.**

A biztonságérzet, noha limitációkkal mérhető, jellemzően mikrokörnyezeti elemekhez kötődik, és a demográfiai jellemzők függvényében változik. (T4) A szakirodalmi előzményekkel [161] [162] összhangban megerősítést nyert, hogy a lakóhely és az iskolai végzettség szignifikánsan hat az általános biztonságérzetre. [181]

Megállapítottam továbbá, hogy a vállalatok biztonsági szerepvállalásának megítélését illetően markáns véleménykülönbségek rajzolódnak ki a fogyasztók körében.

A vállalatok biztonsági teljesítményét illetően faktoranalízis alapján **elkülöníttem az üzleti szempontból kötelező, valamint a működés szempontjából kevésbé releváns, de társadalmilag elvárt, önkéntes elemeket**, amelyek mentén klaszteranalízis segítségével **négy fogyasztói szegmenst** azonosítottam be, amelyek eltérő módon értékelik a vállalatok biztonságához köthető szerepvállalását. A **vállalati teljesítmény** megítélése mentén kirajzolódó **két faktor** mellett, az **egyéni pszichoszociális** jellemzők, valamint a **makrokörnyezeti adottságok** bevonásával megalkottam a fogyasztók ontológiai biztonság modelljét. (T5) [181]

Összességében elmondható, hogy noha az általános biztonságérzetre nincs közvetlen hatása, a **vállalatok biztonsági szerepvállalása mégis fontos a társadalom tagjai számára**. A megkérdezetteknek, **a vállalatok ezen a területen mutatott teljesítményét illetően határozott véleménnyel rendelkeznek**. Megerősítést nyert, mind vállalati, mind fogyasztói szempontból, hogy a **biztonság lehet vállalati komparatív előny**, amelyért egyes fogyasztók hajlandóak akár felárat is fizetni.

6 Az eredmények hasznosítási lehetősége

A fejlődés iránya tehát az, hogy a vállalati biztonságpolitikának egyre inkább a kiterjesztő értelmezése váljon elfogadottá. Ebben a megközelítésben, a vállalati biztonság többé nem pusztán az üzleti folyamatokat támogató funkcióként jelenik meg, hanem akár termék/szolgáltatás formájában (security as a service), illetve komparatív előnyként, a stratégiai tervezés szintjére emelt tényezőként.

A folyamatban kiemelt szerep hárul a biztonsági vezetőkre. A jelenlegi gyakorlat azt igazolja, hogy a biztonságpolitikai kérdéskör vállalaton belüli megítélése elsősorban a terület felelősének szakmai felkészültségétől és fellépésétől függ. Ilyen körülmények között különösen fontos a széleskörű képzettség és szakmai tapasztalat (pl. pénzügyi, marketing, kommunikáció), valamint a stratégiai menedzsmentben már bevált eszközök ismerete és alkalmazása a biztonságpolitika vonatkozásában.

7 Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék

- [1] Briggs, R., Edwards, C. (2006): The business of resilience : Corporate security for the 21st century, Demos: Londres DOI: 10.3917/sestr.006.0076
- [2] Elms, H., Phillips, R. (2009): Private Security Companies and Institutional Legitimacy: Corporate and Stakeholder Responsibility. Business Ethics Quarterly. 19.
- [3] Singhal, H., Kar, A. K. (2015): Information Security concerns in Digital Services: Literature review and a multi-stakeholder approach, International Conference on Advances in Computing, Communications and Informatics (ICACCI), Kochi, 2015, pp. 901-906, doi: 10.1109/ICACCI.2015.7275725.
- [4] Kapás, J. (1998): A vállalati stratégia elméletei, Vezetéstudomány, XXIX. évf., 11. sz., 47–55. o
- [5] Király, G., Nagy, B., Gering, Z. (2014): Kevert módszertani megközelítések. Elméleti és módszertani alapok. Kultúra És Közösség
https://www.academia.edu/9041453/Kevert_m%C3%B3dszertani_megk%C3%B6zel%C3%ADt%C3%A9sek._Elm%C3%A9leti_%C3%A9s_m%C3%B3dszertani_alapok
- [6] Michelberger, P. (2014): Információbiztonság és üzleti bizalom, Habilitációs téziszfüzet, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola <https://bdi.uni-obuda.hu/sites/default/files/tezisfuzet-MP.pdf>
- [7] Huff, E. B. (2018): A biztonság gazdasági kultúrája, *Economica New* vol 9, No 2 7-21 o.
- [8] Gazdag F., Tálás P. (2008): A biztonság fogalmainak határaitól, *Nemzet és biztonság* I. szám, január
- [9] Brooks, D. (2010): What is security: Definition through knowledge categorization. *Security Journal* 23, 225–239 doi:10.1057/sj.2008.18
- [10] Király, L., Pataki, J. (2013): Egy multinacionális nagyvállalat kritikus infrastruktúrájának illeszkedése a hazai (vertikális és horizontális) kritikus infrastruktúrákhoz, *Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság Folyóirata* 23: (E 1) pp. 173-187.
- [11] Muha, L. (2007): A magyar köztársaság kritikus információs infrastruktúráinak védelme, Doktori disszertáció, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
- [12] Munk, S. (2007): Információbiztonság vs. informatikai biztonság, *Hadmérnök*, különszám, http://www.hadmernok.hu/kulonszamok/robothadviseles7/munk_rw7.pdf
- [13] Fisher, R. J., Green, G. (2004): *Introduction to Security*, Butterworth-Heinemann

- [14] Ürmösi, K. (2012): A biztonság dimenziói, biztonsági stratégia napjainkban, hazánkban, *Hadtudományi Szemle* 5. Évf, 1-2 szám; 172-184. o.
- [15] Firesmith, D.G. (2003): *Common Concepts Underlying Safety Security and Survivability Engineering*. No. CMU/SEI-2003-TN-033. Carnegie-Mellon UNIV Pittsburgh Pa Software Engineering Inst.
- [16] Glas, B., Gebauer, C., Hänger, J., Heyl, A., Klarmann, J., Kriso, S., Vembar, P. & Wörz, P., (2014): Automotive safety and security integration challenges. In: Klenk, H., Keller, H. B., Plödereder, E. & Dencker, P. (Hrsg.), *Automotive - Safety & Security 2014*. Bonn: Gesellschaft für Informatik e.V.. (S. 13-28). <https://dl.gi.de/handle/20.500.12116/2456>
- [17] Deák, P. (szerk.) (2007): *Biztonságpolitikai kézikönyv*, Osiris Kiadó, Budapest
- [18] Craighead, G. (2003): *High-Rise Security and Fire Life Safety*. Woburn, MA: Butterworth-Heinemann.
- [19] Daase, C., Deitelhoff, N. (2013): *Privatisierung der Sicherheit. Eine Sozialwissenschaftliche Expertise*. Berlin: Schriftenreihe Forschungsforum Öffentliche Sicherheit 11. http://www.sicherheit-forschung.de/schriftenreihe/sr_v_v/sr_11.pdf
- [20] Vida, Cs. (2011): A biztonságpolitikai leírómátrix: Elméletek, alapok és alkalmazás, *Hadtudomány* XXI/4: pp. 36-53.
- [21] Buzan, B., Waeber, O., Wilde, J.d. (1998): *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder Colo.), London: Lynne Rienner publishers. https://www.academia.edu/39047709/Buzan_Waeber_and_De_Wilde_1998_Security_-_A_New_Framework_For_Analysis
- [22] Gazdag F., Remek É (2018): *A biztonsági tanulmányok alapjai*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- [23] Blynova, O., Holovkova, L., Sheviakov, O. (2018): Philosophical and sociocultural dimension of personality psychological security. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 73-83. 10.15802/ampr.v0i14.150750
- [24] Rényi, A, Sík, D., S., Takács E. (2014): Elemzési szempontok a késő modern társadalmak kordiagnózisához. *Szociológiai Szemle*. 2014 24. 18-60.
- [25] Sík, D. (2013): Giddens modernizációelmélete Intézményi átalakulás és politikai praxis. *Replika* (82). pp. 97-112. ISSN 0865-8188
- [26] Rossdale, C. (2015): Enclosing critique: the limits of ontological security. *International Political Sociology*, 9 (4). pp. 369-386. ISSN 1749-5679 DOI: 10.1111/ips.12103

- [27] Harries, T (2008): Feeling secure or being secure? Why it can seem better not to protect yourself against a natural hazard. *Health Risk & Society - Health Risk Soc.* 10. 10.1080/13698570802381162
- [28] Lindenberg, M. (2002): Measuring Household Livelihood Security at the Family and Community Level in the Developing World, *World Development*, Volume 30, Issue 2, pp. 301-318, [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(01\)00105-X](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(01)00105-X)
- [29] Jabareen, Y., Eizenberg, E., Zilberman, O. (2017): Conceptualizing urban ontological security: 'Being-in-the-city' and its social and spatial dimensions. *Cities.* 2017 68. 10.1016/j.cities.2017.05.003.
- [30] Hiscock, R., Kearns, A., Macintyre, S., Ellaway, A. (2001): Ontological Security and Psycho-Social Benefits from the Home: Qualitative Evidence on Issues of Tenure. *Housing.* 18. 10.1080/14036090120617.
- [31] Kekovic, Z., Markovic, S. (2009): Security A factor of competitive advantage in tourism. *Tourism and Hospitality Management* Vol.15 No.2.
- [32] Mantere, S. Whittington, R. (2020): Becoming a strategist: The roles of strategy discourse and ontological security in managerial identity work. *Strategic Organization* 1–26 <https://doi.org/10.1177/1476127020908781>
- [33] Krahnemann, E. (2018): The market for ontological security, *European Security*, 27:3, 356-373, DOI: 10.1080/09662839.2018.1497983
- [34] Boda, Zs., Scheiring, G. (2010): A közszolgáltatások politikai értelmezéséről, *Politikatudományi szemle* 19. évf. 3. sz., pp. 45-64.
- [35] Horváthné Angyal, B. (2013) : A nemzetközi segélyezés, mint globális közjószág: civil szervezetek Afganisztánban, Doktori disszertáció, Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Doktori Iskola
- [36] Balogh, L. (2011): Állam és erőszak. *Politikatudományi Szemle.* 1 pp. 119-134.
- [37] Krahnemann, E. (2008): Security: Collective good or commodity? *European Journal of International Relations.* 14. 379-404. 10.1177/1354066108092304.
- [38] Péczeli, A. (2011): A humán biztonság elmélete és gyakorlata, Kanada és Japán példáján, Grotius
- [39] Csépe, V. (2017): A szubjektív biztonság pszichológiai dimenziói. In: *Biztonsági kihívások a 21. században.* Dialóg Campus Kiadó, Budapest, pp. 275-288. ISBN 978-615-5680-50-2 <http://real.mtak.hu/73031/>

- [40] Karácsony, V. (2011): A biztonság privatizálása: Nemzetközi tapasztalatok és azok hatása a Magyar Honvédségre, Doktori értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Hadtudományi Doktori Iskola
- [41] Lippert, R., Walby, K., Steckle, R. (2013): Multiplicities of corporate security: Identifying emerging types, trends and issues. *Security Journal*. 26. 10.1057/sj.2013.12.
- [42] Suchman, M. C. (1995): *Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches*, *Academy of Management Review* 20, 3 pp.571-577.
- [43] Baldwin, D. O. (1997): The Concept of Security, *Review of International Studies* 23, no. 1 (1997): 5–26. <http://www.jstor.org/stable/20097464>.
- [44] Leander, A. (2005): The Power to Construct International Security: On the Significance of Private Military Companies. *Millennium-journal of International Studies – Millennium-J Int. Stud.* 33. 803-825. 10.1177/03058298050330030601.
- [45] Felméry, Z. (2017): Az állam és a magánvállalatok szerepvállalása a belbiztonsági szektorban (2000-2016) Elméleti kiindulópontok és mérési módszerek, Doktori értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
- [46] Christián, L. (szerk) (2014): A magánbiztonság elméleti alapjai, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar, Budapest <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/8563/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y>
- [47] Richard, A., Smith, H. (2007): Addressing the role of private security companies within security sector reform programmes, Saferworld publication https://www.files.ethz.ch/isn/39540/PSC_report.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2020.04.20)
- [48] White, A. (2012): The new political economy of private security. *Theoretical Criminology*. 16. 85-101. 10.1177/1362480611410903.
- [49] Horváth, A. (2010): Hogyan értsük meg a komplex értelmezésének szükségességét és védelmének fontosságát? *Hadmérnök*, V. Évf. 1. szám
- [50] Potóczki, Gy. (2010): Áttekintés a kritikus infrastruktúra védelem jelen helyzetéről, a továbblépést nehezítő tényezők elemzése útján, *Hadmérnök*, V. Évf. 2. szám
- [51] Rácz, L. (2012): Kritikus infrastruktúra védelem hazai és nemzetközi szabályozási rendszere, *Hadmérnök* VII/2 pp. 166-172.o. http://hadmernok.hu/2012_2_racz.pdf

- [52] Endrődi, I. (2013): A közlekedési ágazat kritikus infrastruktúra elemei, kapcsolatuk a katasztrófavédelemmel, figyelemmel az Európai Unió Kritikus Infrastruktúrák Azonosításáról és Kijelöléséről szóló 2008. évi 2008/114/EK Tanácsi Irányelvében megfogalmazottakra. In: Fejezetek a kritikus infrastruktúra védelemből. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, pp. 238-267. ISBN 978-963-08-6926-3
- [53] Bukovics, I. (2013): A kritikus infrastruktúrák rendszerkonceptiója: Egy kérdőív módszertani kritikája In: Horváth, A. (szerk.) Fejezetek a kritikus infrastruktúra védelemből: kiemelten a közlekedési alrendszer Budapest, Magyarország, Magyar Hadtudományi Társaság, pp. 58-75
- [54] Précsényi, Z., Solymosi, J. (2007): Úton az európai kritikus infrastruktúrák azonosítása és hatékony védelme felé, Hadmérnök II. Évf. 1. szám pp. 65-76.
- [55] Horváth, A. (2013): A kritikus infrastruktúra védelem komplex értelmezésének szükségessége. In Horváth, A. (szerk.) Fejezetek a kritikus infrastruktúra védelemből: kiemelten a közlekedési alrendszer Budapest, Magyarország, Magyar Hadtudományi Társaság, pp. 35
- [56] Bonnyai, T. (2014): A kritikus infrastruktúra védelem elemzése a lakosságfelkészítés tükrében, Doktori értekezés Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katomai Műszaki Doktori Iskola
- [57] Munk, S., Fleiner, R. (2009): Adatbázisok kritikus infrastruktúrákban Hadmérnök, IV. Évf. 1. szám, pp. 225-234. http://hadmernok.hu/2009_1_fleiner.pdf
- [58] Rinaldi, S.M., Peerenboom, J., Kelly, T.K. (2002): Identifying, understanding, and analyzing critical infrastructure interdependencies. Control Systems, IEEE. 21. 11 - 25. 10.1109/37.969131.
- [59] Rajnai, Z., Fregan, B. (2016): Kritikus infrastruktúrák védelme (jogi szabályozás) Műszaki tudományos közlemények 5. 349 XXI. Fial Műszakiak Tudományos Ülésszaka, Kolozsvár, 349–352.
- [60] Szászi, G. (2013): A vasúti közlekedési ágazat, mint kritikus infrastruktúra In Horváth, A. (szerk.) Fejezetek a kritikus infrastruktúra védelemből: kiemelten a közlekedési alrendszer Budapest, Magyarország, Magyar Hadtudományi Társaság, pp.167-190.
- [61] Zágon, Cs. (2013): A tengeri konténeres áruszállítás biztonsága In Horváth, A. (szerk.) Fejezetek a kritikus infrastruktúra védelemből: kiemelten a közlekedési alrendszer Budapest, Magyarország, Magyar Hadtudományi Társaság, pp.133-166

- [62] Vasvári, Gy., Lengyel, Cs., Valádi, Z. (2006): Vállalati biztonság keretrendszere, Vagyonbiztonság, Üzembiztonság, Informatikai Biztonság Ajánlás 6.0 változat–Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, ISBN nélkül
- [63] Vasvári, Gy (2009): A társadalmi és szervezeti (vállalati) biztonsági kultúra Ad Librum Kiadó, Budapest
- [64] Ludbey, C., Brooks, D., Coole, M. (2017): Corporate Security: Identifying and Understanding the Levels of Security Work in an Organisation. Asian Journal of Criminology. DOI: 10.1007/s11417-017-9261-x.
- [65] Walby, K, Lippert, R. (szerk) (2014):Corporate Security in 21st Century: Theory and Practice in International Perspective. Huondmills: Palgrave Macmillan
- [66] Walby, K, Lippert, R. (2013): The New Keys to the City: Uploading Corporate Security and Threat Discourse into Canadian Municipal Governments. Crime Law and Social Change, 58 (4) p.:437-455.
- [67] Dalton, D. (2003) Rethinking Corporate Security in the Post 9/11 Era. Boston: Butterworth-Heinemann.
- [68] Vasvári, Gy. (2007): Vállalati biztonságirányítás Informatikai Biztonságmenedzsment, Time Clock Kft., Kiskunlacháza
- [69] Tyson, D. (2007): Security convergence: Managing enterprise security risk. Elsevier Inc. ISBD 13:978-0-7505-8425-5
- [70] Booz Allen Hamilton (2005): Convergence of Enterprise Security Organizations Alexandria, VA: The Alliance for Enterprise Security Risk Management <https://www.semanticscholar.org/paper/Convergence-of-Enterprise-Security-Organizations-Hamilton/9cb9fe2450502b4e8bb4923978d9afc7198eab0b> (Utolsó letöltés dátuma: 2020.08.15)
- [71] Slater, D (2005): Physical and IT Security Convergence: The Basics. <https://www.csoonline.com/article/2117824/physical-and-it-security-convergence--the-basics.html> (Utolsó letöltés dátuma: 2020.04.07)
- [72] Papp, A. (2006): Biztonsági megoldások integrációja Robothadviselés 6. Tudományos Szakmai Konferencia http://hadmernok.hu/kulonszamok/robothadviseles6/papp_rw6.html
- [73] Kuris, Z. (2010) A biztonságtechnika tudományszak tárgya és eredményei Hadmérnök V. éf . 1.sz.

- [74] de Cora, R. R. (dn): Systemic Approach Safety-Security: The Future Safety and Security Research in Europe, European Forum http://www.s2rforum.es/wp-content/uploads/2017/01/5.BTextoCompleto_CalsSystemic-Approach-for-Safety-SecurityV2.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2020.11.20)
- [75] Wakefieldn, A (2014): Corporate Security and Enterprise Risk Management 235 In:Walby, K, Lippert, R. (szerk) (2014):Corporate Security in 21st Century: Therory and Practice in International Prespective. Huondmills: Palgrave Macmillan
- [76] Carelli, R. A., Allen, J. H., Stevens, J. F., Willke, B. J., Wilson, W.R. (2004): Managing for Enterprise Security. Networked Systems Survivability Program, Carnegie Mellon University, p.55 (CMU/SEI-2004-TN-046)
- [77] Petersen, K.L. (2013): The Corporate Security Professional: A Hybrid Agent Between Corporate and National Security. Security Journal 26/3: 222–235.
- [78] Brooks, D. J. (2013): Corporate Security: Using knowledge construction to define a practising body of knowledge. Asian Journal of Criminology, 8(2), 1-13. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11417-012-9135-1>
- [79] Hayes, B., Kotwica, K. (2017): A Brief Introduciton to the Value of Corporates Security for Non-Security Professionals; <https://www.securityexecutivecouncil.com/common/download.html?PROD=911> (Utolsó letöltés dátuma: 2020.04.17)
- [80] Dimitrov D.L., Panevski V.S., Nikolov G.M. (2016): Example of Security Management of the organization – Componenets and Concepts, Internationa Scientific Journal „Science. Business. Society WEB ISSN 2534-8485; PRINT ISSN 2367-8380
- [81] Jenei, T. (2016): Leggyakrabban használt kockázatkezelési modellek összehasonlítása International Journal of Engineering and Management Sciences (IJEMS) Vol. 1., No. 1. DOI: 10.21791/IJEMS.2016.1.22.
- [82] Ruighaver, A., Maynard, S. (2006): Organizational Security Culture: More Than Just an End-User Phenomenon. IFIP International Federation for Information Processing. 201. 425-430. 10.1007/0-387-33406-8_36.
- [83] Detert, J., Schroeder, R., Mauriel, J. (2000): A Framework for Linking Culture and Improvement Initiatives in Organizations. Academy of Management Review. 25. 10.2307/259210.
- [84] Fenyvesi Cs. (2016): A biztonsági kultúra megjelenése egy nukleáris erőmű mindennapjaiban Gradus Vol 3, No 1 p.:23-37 ISSN 2064-8014

- [85] Lazányi, K. (2016): A biztonsági kultúra szerepe a vezetői döntések támogatásában. Taylor 8 (1), 143-50.
- [86] Spilák, V., Kosztyán, Zs. T. (2019): Szervezeti kultúra, vezetői szerepek, az információbiztonság és a felhőalapú megoldások kapcsolata. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 50 (7-8). pp. 70-87. DOI <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2019.07.07>
- [87] Schlienger, T., Teufel, S. (2003): Information security culture: From analysis to change. *South African Computer Journal*. 31. 46-52
- [88] Kertai-Kiss, I (2015): A biztonsági kultúra szervezeti keretei = The organisational framework of safety culture. *Taylor gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat*, (7) 3-4. pp. 230-237.
- [89] Thomson, K-L, Von Solms, R., Louw, L. (2006): Cultivating an organizational information security culture, *Computer Fraud & Security*, Volume 2006, Issue 10, p. 7-11, ISSN 1361-3723, [https://doi.org/10.1016/S1361-3723\(06\)70430-4](https://doi.org/10.1016/S1361-3723(06)70430-4).
- [90] Greene, G. (2010): Assessing the Impact of Security Culture and the Employee-Organization Relationship on IS Security Compliance I. <https://www.semanticscholar.org/paper/Assessing-the-Impact-of-Security-Culture-and-the-on-Greene/b6689ec392605cdf4e46d304bdefbf0d92aa773>
- [91] Van Niekerk, J.F., Von Solms, R. (2010): Information security culture: A management perspective, *Computers & Security*, Volume 29, Issue 4, p. 476-486, ISSN 0167-4048, <https://doi.org/10.1016/j.cose.2009.10.005>.
- [92] Freeman R. E., Dmytriyev S., (2017): Corporate Social Responsibility and Stakeholder Theory: Learning From Each Other, *Symphonia Emerging Issues in Management*, n DOI: <http://dx.doi.org/10.4468/2017.1.02freeman.dmytriyev>
- [93] Kotler, P., Lee, N. (2005). *Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- [94] Kerekes, S., Wetzker, K. (2007): Keletre tart a "társadalmilag felelős vállalat" koncepció. *Harvard business manager magyar kiadás* 9. évf. 4. pp. 37-47. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1349/>
- [95] Angyal, Á. (2008): A felelős vállalat szindróma. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 39 (11). pp. 23-30. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/4026/>
- [96] Lukács, R. (2017): A társadalmi felelősségvállalás és a vállalati reputáció érintetti szempontú vizsgálata Doktori (PhD) értekezés, *Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola*. DOI 10.14267/phd.2017031L

- [97] Málóvics, Gy. (2009): A vállalati fenntarthatóság érintettközpontú vizsgálata Doktori (PhD) értekezés, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola
- [98] Lentner, Cs., Szegedi, K., Tatay, T. (2015): Társadalmi felelősségvállalás a bankszektorban. *Public finance quarterly*. 60. 96-104.
- [99] Angyal Á. (2008): Vállalatok társadalmi felelőssége tanulmány Versenyképesség Kutatás Című Műhelytanulmány sorozat 51. sz. kötet
- [100] Dahlsrud, A. (2008): How Corporate Social Responsibility Is Defined: An Analysis of 37 Definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 15. 1 - 13. 10.1002/csr.132.
- [101] Carroll, A. (1979): A Three-Dimensional Conceptual Model of Social Performance. *Academy of Management Review*. 4. 497-505. 10.2307/257850.1
- [102] Matten, D., Moon, J. (2008): "Implicit" and "Explicit" CSR: A Conceptual Framework for a Comparative Understanding of Corporate Social Responsibility. *Academy of Management Review*. 33. 10.5465/AMR.2008.31193458.
- [103] Moon, J. (2002): The Social Responsibility of Business and New Governance. *Government and Opposition*. Vol. 37 (3)
- [104] Kun, A. (2006): A vállalati társadalmi felelősség (CSR) mozgatói, avagy az állami szabályozás „kálváriája”? In: *Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica: publicationes doctorandorum iuridicorum*, (6) 1-8. pp. 41-70.
- [105] Scherer, A., Palazzo, G. (2006): Toward a Political Conception of Corporate Responsibility: Business and Society Seen From a Habermasian Perspective. *Academy of Management Review*. 32. 10.5465/AMR.2007.26585837.
- [106] Seele, P., Lock, I. (2014): Instrumental and/or Deliberative? A Typology of CSR Communication Tools. *Journal of Business Ethics*. 131. 401-414. 10.1007/s10551-014-2282-9.
- [107] Deren Van Het Hof S, Hostut S. (2017): Instrumental, Strategic and Political Conception of Corporate Social Responsibility. *Online Journal of Communication and Media Technologies*. 2017; 7(1), 126-146. <https://doi.org/10.29333/ojcm/2583>
- [108] Lock, I, Seele, P. (2018): Politicized CSR : How corporate political activity (mis)uses political CSR. *J Public Affairs.*; 18:e1667. <https://doi.org/10.1002/pa.1667>
- [109] Petersen, K. (2014): The Politics of Corporate Security and the Translation of National Security. 10.1057/9781137346070_5.

- [110] Wenger, .A., Möckli, D. (2003): Conflict Prevention: The Untapped Potential of the Business Sector. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- [111] Wolf, K. D., Deitelhoff, N., Engert, S. (2007): Corporate Security Responsibility: Towards a Conceptual Framework for a Comparative Research Agenda. *Cooperation and Conflict*, 42(3), 294–320. <https://doi.org/10.1177/0010836707079934>
- [112] Molnár, B. (2017): A vállalatok és érintettjeik jellemző együttműködési formáinak kommunikációtudományi vizsgálata, Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola. DOI 10.14267/phd.2017011
- [113] Parmar, B., Freeman, R., Harrison, J., Purnell, A., De Colle, S. (2010): Stakeholder Theory: The State of the Art. *The Academy of Management Annals*. 3. 403-445. 10.1080/19416520.2010.495581.
- [114] Freeman, R. E. (1984): *Strategic management: A stakeholder approach*. Boston, Massachusetts: Pitman Publishing.
- [115] Freeman, R., Mcvea, J. (2001): A Stakeholder Approach to Strategic Management. *SSRN Electronic Journal*. 10.2139/ssrn.263511.
- [116] Jones, T., Wicks, A. (1999): Convergent Stakeholder Theory. *The Academy of Management Review*, 24(2), 206-221.
- [117] Savage, G. T., Nix, T. W., Whitehead, C. J., Blair, J. D. (1991): Strategies for assessing and managing organizational stakeholders. *Academy of Management Executive*, 5. pp. 61-75.
- [118] Mainardes, E., Alves, H., Raposo, M. (2012): A model for stakeholder classification and stakeholder relationships. *Management Decision*. 50. 10.1108/00251741211279648.
- [119] Goodpaster, K. (1991): Business Ethics and Stakeholder Analysis. *Business Ethics Quarterly*, 1(1), 53-73. doi:10.2307/3857592
- [120] Rowley, T. J. (1997) Moving beyond dyadic ties: A network theory of stakeholder influences. *Academy of Management Review*, 22: pp. 887–910.
- [121] Clarkson, M. B. E. (1995): A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance. *The Academy of Management Review*, 20(1), 92-117. from www.jstor.org/stable/258888
- [122] Hill, C.W.L., Jones, T.M. (1992): Stakeholder Agency Theory. *Journal of Management Studies*, 29: 131-154. doi:10.1111/j.1467-6486.1992.tb00657.x
- [123] Frooman, J. (1999): Stakeholder Influence Strategies. *The Academy of Management Review*, 24(2), 191-205. from www.jstor.org/stable/259074

- [124] Fernando, S. Lawrence, S. (2014): A theoretical framework for CSR practices: Integrating legitimacy theory, stakeholder theory and institutional theory. *Journal of Theoretical Accounting Research*. 10. 149-178.
- [125] Clarkson, M. B. E. (1991): Defining, evaluating, and managing corporate social performance: The stakeholder management model. In L. E. Preston (Ed.), *Research in corporate social performance and policy*, vol. 12: 331-358. Greenwich, CT: JAI Press.
- [126] Donaldson, T. and Preston, L.E. (1995): The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence, and Implications *The Academy of Management Review* Vol. 20, No. 1, pp. 65-91 <http://www.jstor.org/stable/258887>
- [127] Mitchell, R. K., Agle B. R. and Wood, D. J. (1997) *Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of Who and What Really Count* Source: *The Academy of Management Review*, Vol. 22, No. 4, pp. 853-886
- [128] Berman, S., Wicks, A., Kotha, S., Jones, T. (1999): Does Stakeholder Orientation Matter? The Relationship Between Stakeholder Management Models and Firm Financial Performance. *Academy of Management Journal*. 42. 488-506. 10.2307/256972.
- [129] Fontaine, C., Haarman, A., Schmid, S.M. (2006). *The Stakeholder Theory*. <https://pdfs.semanticscholar.org/606a/828294dafd62aeda92a77bd7e5d0a39af56f.pdf>
- [130] Steurer, R., Langer, ME. Konrad, A., Martinuzzi, A. (2005): Corporations, stakeholders and sustainable development: A theoretical exploration of business-society relations, *Journal of Business Ethics* 61.3 pp. 263-281
- [131] Radácsi , L. (1997): A vállalatok stakeholder elmélete. In: Boda, Zs. –Radácsi L. (szerk.) *Vállalati etika*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vezetőképző Intézet, pp. 79-92.
- [132] Freeman, R.E. (2004): The Stakeholder Approach Revisited. *Zeitschrift für Wirtschafts- und Unternehmensethik*, 5, 228-241.
- [133] Näsi, J. (2002): What Is Stakeholder Thinking? A Snapshot of a Social Theory of the Firm. In J. Näsi, & S. Näsi (Eds.), *Management Tensions and Configurations, Papers on Strategic Management Issues in the Stakeholder Society*, (pp. 15-29). (Reports from the School of Business and Economics, University of Jyväskylä; No. 30). Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- [134] Bowie, N. (1988): The moral obligations of multinational corporations. In S. Luper-Foy (Ed.), *Problems of international justice*: 97-113. Boulder, CO: Westview Press.
- [135] Cornell, B., and A.C. Shapiro (1987): Corporate Stakeholders and Corporate Finance, *Financial Management* 16, pp. 5-14.

- [136] Lépineux, F. (2005): Stakeholder theory, society and social cohesion. *Corporate Governance*. 5. 99-110. [10.1108/14720700510562640](https://doi.org/10.1108/14720700510562640).
- [137] Phillips, R. (2005). Stakeholder Legitimacy. *Business Ethics Quarterly*. 13. [10.2307/3857857](https://doi.org/10.2307/3857857).
- [138] Kochan, T., Rubinstein, S. (2000): Toward a Stakeholder Theory of the Firm: The Saturn Partnership. *Organization Science – Organ Sci.* 11. 367-386. [10.1287/orsc.11.4.367.14601](https://doi.org/10.1287/orsc.11.4.367.14601).
- [139] Fassin, Y. (2009): The Stakeholder Model Refined. *J Bus Ethics* 84, 113–135 <https://doi.org/10.1007/s10551-008-9677-4>
- [140] Duesing, R. J. (2009): Stakeholder orientation and its impact on performance in small businesses (Ph.D. dissertation) University of Southern California, Los Angeles, California
- [141] Key S. (1999): Toward a New Theory of the Firm: A Critique of Stakeholder “Theory”. *Management Decision*, 37(4): 317–328
- [142] Wheeler, D. Sillanpaa, M. (1997): *The Stakeholder Corporation: A Blueprint for Maximizing Stakeholder Value* Pitman, Ohio State University
- [143] Varvasovszky Zs., Brugha, R. (2000): How to do (or not to do): A stakeholder analysis, *Health Policy and Planning*; 15(3): pp. 338–345
- [144] Reed M.S., Graves A., Dandy N., Posthumus H., Hubacek K., Morris J., Prell C, Quinn C.H., Stringer L. C (2009) Who’s in and why? A typology of stakeholder analysis methods for natural resource management *Journal of Environmental Management* 90 pp. 1933–1949
- [145] Bourne, L., Walker, D. H. T. (2005): Visualising and Mapping Stakeholder Influence *Management Decision*, Vol. 43 Iss: 5, pp.649 – 660
- [146] Elias, A.A., Cavana, R.Y., Jackson, L.S. (2002): Stakeholder analysis for R&D project management. *R&D Management*, 32: 301-310. [doi:10.1111/1467-9310.00262](https://doi.org/10.1111/1467-9310.00262)
- [147] Carroll, A. B., Buchholtz A. K. (2012): *Business & Society: Ethics and Stakeholder Management*. Mason: South-Western Cengage Learning
- [148] Preble, J.F. (2005): Toward a Comprehensive Model of Stakeholder Management. *Business and Society Review*, 110: 407-431. [doi:10.1111/j.0045-3609.2005.00023.x](https://doi.org/10.1111/j.0045-3609.2005.00023.x)
- [149] Neely, A. – Kennerley, M. – Adams, Ch. (2004): *Teljesítményprizma – Az üzleti siker mérése és menedzselése*. Alinea Kiadó, Budapest
- [150] Wimmer, A, Szántó R. (2006): *Telejesítménymenedzsment és értékteremtés az érintettekkel való kapcsolatok kezelése tükrében* http://edok.lib.uni-corvinus.hu/198/1/46_mht_wimmer_szanto.pdf

- [151] Arnstein, S. R.(1969): A Ladder Of Citizen Participation, Journal of the American Planning Association, 35: 4, 216 -224 p.
<http://www.participatorymethods.org/sites/participatorymethods.org/files/Arnstein%20ladder%201969.pdf>
- [152] Sántha, K (2011): Abdukció a kvalitatív kutatásban, Eötvös József kiadó, Budapest
- [153] Gelencsér, K. (2003): Grounded theory, Szociológiai Szemle, 2003/1
- [154] Bernschütz, M. (2009): Kvalitatív kutatás a magyarországi integrált marketingkommunikáció-alkalmazás feltételeiről Vezetéstudomány, 40. évf., 9. sz, 29–40.
- [155] Mitev A. Z. (2012): Grounded theory, a kvalitatív kutatás klasszikus mérföldköve. Vezetéstudomány,43/1, pp. 17–30.
- [156] Heath, H., Cowley, S.A. (2004): Developing a Grounded Theory Approach: A Comparison of Glaser and Strauss International Journal of Nursing Studies 41 141–150
- [157] Kelemenné Erdős A, (2014): A közforgalmú közlekedési szolgáltatás és piac vizsgálata marketing és fenntarthatósági nézőpontból, Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola
- [158] Ransburg, B. (2011): A fenntartható fejlődés vállalati integrációja a kommunikáció tükrében A hazai nagyvállalati gyakorlat vizsgálata Doktori (PhD) értekezés Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola
- [159] Perrini, F., Tencati, A. (2006): Sustainability and Stakeholder Management: The Need for New Corporate Performance Evaluation and Reporting Systems. Business Strategy and the Environment. 15. 296 - 308. 10.1002/bse.538.
- [160] Putzer, P. (2019): CSR - Merre tovább?, Marketing & Menedzsment, 45(4), o. 45-52.
<https://journals.lib.pte.hu/index.php/mm/article/view/479>
- [161] Deutsch, N., Pintér, É. (2018): A társadalmi felelősségvállalás és a pénzügyi teljesítmény közötti kapcsolat a magyar bankszektorban a globális válságot követő években. Hitelintézeti Szemle/Financial and Economic Review, 17 (2). pp. 124-145. ISSN 1588-6883
- [162] Géring, Zs. (2017): Kevert szövegelemzési módszertan alkalmazása gazdasági és társadalmi jelenségek vizsgálatához - Online CSR-kommunikáció vizsgálata tartalomelemzéssel és diskurzuselemzéssel. Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 48 (4). pp. 55-66. DOI 10.14267/VEZTUD.2017.04.08

- [163] Pfleeger, S., Cunningham, R. (2010): Why Measuring Security Is Hard. IEEE Security & Privacy. 2010. 8. 46-54. 10.1109/MSP.2010.60.
- [164] Shach-Pinsly, D. (2019): Measuring security in the built environment: Evaluating urban vulnerability in a human-scale urban form, Landscape and Urban Planning, Volume 191, <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2018.08.022>
- [165] Colobran, M. (2016): Modeling human perceived security: A conceptual framework and its application to health, Computers in Human Behavior, 2016. Volume 62, pp 1-8, <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.050>.
- [166] Mukherjee, S. (2019): Overview of the Importance of Corporate Security in business. 10.15680/IJIRSET.2019.0804002.
- [167] Maruchek, A., Greis, N., Mena, C., Cai, L. (2011): Product safety and security in the global supply chain: Issues, challenges and research opportunities, Journal of Operations Management, Volume 29, Issues 7–8, Pages 707-720, ISSN 0272-6963, <https://doi.org/10.1016/j.jom.2011.06.007>.
- [168] Williams, Z., Lueg, J., LeMay, S. (2008): Supply Chain Security: An Overview and Research Agenda. International Journal of Logistics Management, The. 19. 254-281. 10.1108/09574090810895988.
- [169] Grimmelmann, James. (2010): Privacy as Product Safety. James Grimmelmann. 19.
- [170] Radványi, L. (2009): A magyar lakosság biztonságfelfogása és értékpreferenciái, 1999–2008. In: Nemzet és biztonság, 2: 2 pp. 9-22.,
- [171] PWC (2017): Consumer Intelligence Series: Protect.me An in-depth look at what consumers want, what worries them, and how companies can earn their trust—and their business
<https://www.pwc.com/us/en/advisory-services/publications/consumer-intelligence-series/protect-me/cis-protect-me-findings.pdf> (Utolsó letöltés dátuma: 2021.04.04)
- [172] Malhotra, N., Simon, J. (2008): Marketingkutató, Akadémiai Kiadó, Budapest
- [173] Központi Statisztikai Hivatal, Biztonságérzet kutatás 2013 -, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zaa013.html (Utolsó letöltés dátuma: 2021.04.04)
- [174] Tóth, P., Horváth, H. (2014): A szubjektív biztonságérzetet befolyásoló tényezők Magyarországon,
https://kgk.sze.hu/images/dokumentumok/kautzkiadvany2014/TothP_HorvathH.pdf

- [175] Dusek, T. (2015): A lakókörnyezeti biztonságérzet településtípusok szerinti különbsége Magyarországon. Közép-Európai Közlemények, 8(3), 101-109. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/vikekkek/article/view/12296>
- [176] Mitev, A. – Sajtos, L (2007) SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv, Alinea Kiadó, Budapest
- [177] Bryson JM (2004): What to do when Stakeholders matter: stakeholder identification and analysis techniques. Public Manag. Rev. 6. pp: 21–53.
doi:10.1080/14719030410001675722

8 Publikációk

8.1 A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények

- [178] Saáry, R (2016): Analysis of Internal Stakeholder Clusters' Role in Initiating and Managing Changes The Journal of Macrotrends in Technology and Innovation 4: (1) pp. 35-47. ISSN 2333-1011 ISSN Online 2333-102x
http://www.macrojournals.com/yahoo_site_admin/assets/docs/4TI41Sa.209220506.pdf
- [179] Saáry, R.(2016): Exploratory Analysis of Internal Communication Characteristics – Result fo Empirical Research, Poslovna izvrsnost, vol. 10, no. 2, 2016, pp. 209-218
<https://hrcak.srce.hr/170757>
- [180] Saáry, R. (2020): A vállalati biztonságpolitika a stakeholder elmélet és a felelősségvállalás tükrében In: Csiszárík-Kocsir, Ágnes; Varga, János (szerk.) Vállalkozásfejlesztés a XXI. században X./1. : A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira Budapest, Magyarország : Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar 406 p. pp. 336-354. , 19 p.
- [181] Saáry, R.; Csiszárík-Kocsir, Á.; Varga, J. (2021): Examination of the Consumers' Expectations Regarding Company's Contribution to Ontological Security. Sustainability 2021, 13, 9987. <https://doi.org/10.3390/su13179987>
- [182] Saáry, R., Csiszárík-Kocsir Á.: A biztonsághoz köthető vállalati felelősségvállalás vizsgálata, Befogadó nyilatkozat: Polgári szemle, 2021 17 évf. 1-3 szám